

MÜTALAA RAPORU

İlgili Makama Sunulmak Üzere

İnceleme Konusu: BELGE ve ALDATMA YETENEĞİ TETKİKİ.

İncelemeyi İsteyen: [REDACTED].

Tetkik konusu belgenin fotokopi olması, üretilme, grafolojik açıdan kıyaslama yapılarak iffal kabiliyeti yönünden tespiti talep edilmiştir.

A. İncelenen Belgeler: N [REDACTED] adına düzenlenmiş;

- 1) Tetkik konusu belge; ‘1998-ÖSYS Sonuç Belgesi’ başlıklı belge fotokopisi,
- 2) ÖSYM’ye müracaat edilerek alınmış ‘‘Öğrenci Seçme Sınavı (1998-ÖSS) [REDACTED]’ başlıklı belge aslı,

B. Uyarlanmış Belgeler:

- 3) 1’ nolu Tetkik konusu belgeden uyarlanmış belge,
- 4) 3’ nolu belgeden uyarlanmış belge,

RAPOR

İlgili belgeler içeriği ve işaretleri; kaligrafik ve karakteristik özellikler ve diğer itiyadi unsurlar yönünden, optik büyüteç, renk ve dalga boylarında ışın kaynakları, bilgisayar ortamında çalışan grafik işlemci yazılım ve görüntü tarayıcı programlar kullanılarak yapılan grafoloji ve sahtecilik teknikleriyle karşılaştırılması sonucunda oluşan bulgu ve kanaatler aşağıda belirtilmiştir.

İNCELEME / KARŞILAŞTIRMA

Tetkike konu 1’ nolu belge ‘1998-ÖSYS Sonuç Belgesi’ fotokopisi; A4 kâğıdına siyah beyaz olarak üretilmiştir.

Belgenin fotokopi olduğu her halinden anlaşılmaktadır. Orijinalinde görünen arka fon ‘‘ÖSYM?’’ yazıları, matbaa baskı unsurları, kişiselleştirme bilgi yazılarında siliklik ve yer almaktadır. Özellikle bu tür belgelerin orijinali renkli olup yazılar daha belirgindir. Belgenin Gazi Üniversitesi öğrenci işleri gibi her yıl (gün) sayısız kayıt yapan personelin niteliğini,

Mütalaa Raporu

fotokopi olduğunu anlayıp aslını görmesi ve suret haline getirmesi gerekir (Resim 1).

Sonuç Belgeleri,

1998-ÖSS Test Sonuçları	
Matematik	429.473
Türkçe ve Sosyal Bilimler	429.473
Yabancı Dil	429.473
Y.ÖSS Sözel (Y-SÖZ)	104.036
Y.ÖSS Sayısal (Y-SAY)	140.930
Y.ÖSS Eşit Ağırlıklı (Y-EA)	155.473

Resim 1: Tetkike konu fotokopi belge,

1998-ÖSS Test Sonuçları	
Matematik	429.473
Türkçe ve Sosyal Bilimler	429.473
Yabancı Dil	429.473
Y.ÖSS Sözel (Y-SÖZ)	104.036
Y.ÖSS Sayısal (Y-SAY)	140.930
Y.ÖSS Eşit Ağırlıklı (Y-EA)	155.473

Resim 3: 1' nolu belgeden uyarlanmış belge,

1998-ÖSS Test Sonuçları	
Matematik	429.473
Türkçe ve Sosyal Bilimler	429.473
Yabancı Dil	429.473
Y.ÖSS Sözel (Y-SÖZ)	104.036
Y.ÖSS Sayısal (Y-SAY)	140.930
Y.ÖSS Eşit Ağırlıklı (Y-EA)	155.473

Resim 2: "ÖSS-1998-ÖSS" orijinal belge (asl),

1998-ÖSS Test Sonuçları	
Matematik	429.473
Türkçe ve Sosyal Bilimler	429.473
Yabancı Dil	429.473
Y.ÖSS Sözel (Y-SÖZ)	104.036
Y.ÖSS Sayısal (Y-SAY)	140.930
Y.ÖSS Eşit Ağırlıklı (Y-EA)	155.473

Resim 4: 2' nolu belgenin uyarlanmış hali,

Yukarıda resimlerde gösterilen;

3' nolu belge 1' nolu belgeden üretilmiştir.

4' nolu belge 2' nolu belgeden üretilmiştir.

İlköğretim seviyesinde bilgisayar bilgisi olan şahıs bu tür belgeleri istediği şekilde herhangi bir belgeyi örnek alarak veya internet ortamından temin ederek üretebilmektedir.

Yukarıda resimlerde gösterilen ve ekte sunulan belgeler dikkate alındığında;

- a) 1' nolu belge (Tetkike konu "1998-ÖSYS Sonuç Belgesi") fotokopi olarak üretilmiştir. Fotokopi belge üretilmesi günümüzde çok kolay olmaktadır. Onun için kurumlar fotokopi belge ile işlem tesis etmemektedir. Ancak fotokopi belge ile işlem tesis edilmesi için belgenin aslı görülerek işlem yapmaları gerekmektedir. Yine günümüzde ÖSS sonuç belgeleri gibi belgeler sistem üzerinden sorgulanması yapılmaktadır (Resim 1).

- b) 3'nolu belge 1'nolu belgeden uyarlanarak üretilmiştir. Fotokopi olarak sunulan belgelerin istenildiği şekilde uyarlanarak üretilmesi, benzer birçok belge üretilmesi mümkündür. Bu tür belgenin yasal işlem görmesi beklenemez. Mevcut halleri ile güvenli belge niteliğine haiz değildir (Resim 3).
- c) 2'nolu belge; örnek olması açısından mukayese amaçlı alınan belge; "Öğrenci Seçme Sınavı (1998-ÖSS)" başlıklı orijinal belgedir (asıl). Islak mühür ve imzalı belge taranarak alınmış olup, üzerinde doğrulama kodu veya başkaca anlamlara gelen sisteme uyumlu belge olacağı değerlendirilmektedir. Ancak sorgulama vb. ile sahte ise anlaşılması mümkündür (Resim 2).
- d) 4'nolu belge 2'nolu belgeden uyarlanarak üretilmiştir. Örnek olması açısından orijinal belgenin uyarlanmış hali üretilmiştir. Bu belgeyi renkli yazıcıdan yazdırılmış hali orijinal belge gibi görünür ve "imza ve mühürün" ıslak olmadığı, kuru olduğunun anlaşılması ilk bakışlarda anlaşılabilir ve orijinal belge gibi algılanır. Orijinal belgenin siyah beyaz çıktısının alınması veya bu belgenin işlemlerde kullanılması kendi başına kabul edilemez. Islak mühür ve imzalı belge taranarak alınmış olup, üzerinde doğrulama kodu veya başkaca anlamlara gelen sisteme uyumlu belge olacağı değerlendirilmektedir. (Resim 2).

Sonuç olarak; Tetkike konu "1998-ÖSYS Sonuç Belgesi" fotokopi olarak üretilmiştir. Fotokopi belge üretilmesi günümüzde çok kolay olmaktadır. Onun için kurumlar fotokopi belge ile işlem tesis etmemektedir. Ancak fotokopi belge ile işlem tesisi edilmesi için belgenin aslı görülerek işlem yapılmalıdır.

Yine günümüzde ÖSS sonuç belgeleri gibi belgeler sistem üzerinden sorgulanması yapılmaktadır. Beyana göre işlem yapılmamaktadır. İncelenen tetkik belgenin kullanıldığı, bilgisayar üzerinden verildiği kurumdan sorgulanarak ne olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir.

Belge; bir gerçeği, bir olguyu gösteren, bir savın doğruluğuna apaçık inanç veren, tanıklık eden (yazı, fotoğraf, resim, film vb.) vesika, dokümanı ifade eder.

Resmî belge: Kamu kurum ve kuruluşlarının kendi aralarında veya gerçek ve tüzel kişilerle

iletişimlerini sağlamak amacıyla oluşturdukları, gönderdikleri veya sakladıkları belirli bir standart ve içeriği olan belgeleri ifade eder.

Belgelerin standartları belirlenmiştir. Mutlaka belgenin onaylı (paraf, imza, mühür, kıyas kodu...) onaylı olması gerekir.

Belgelerin üretilmesi, dağıtılması, belgenin kabulü ilgili kurumlar düzenleme yapmışlardır ve uygulamada bunlar geçerlidir.

Bir belgenin belge olarak kabul edilebilmesinin zorunlu unsurlarından birisi de *belgeyi düzenleyeninin belli olmasıdır*. Üzerinde düzenleyicisi veya ilgili makama sunucusu belli olmayan belgenin aidiyet yönünden tespiti yapılamadığı gibi aldatıcılığın tespiti de yapılamayacaktır.

Belge güvenliği (güvenirliği); Günümüzde belge üretme, dağıtma gibi işlemler çok kolaylaşmıştır. Dolayısı ile ortaya çıkan her belgenin sahilhiği kabul edilemez. Sahihliğinin, geçerliğinin kabul görmesi, ispatlanması gerekir.

ÖSYS Sonuç Belgeleri niteliği olan, kayıt ve arşivde bulunan belgelerdir. ÖSYM ve YÖK belge güvenliği ve niteliğini ‘elektronik, dijital belge, güvenli belge’ gibi sistemlerle sağlamaktadır. Kurum içerisinde üretilen, oluşturulan belgelerin ilgili birimlerde kullanımı belgeyi sunanların insafına bırakılamamaktadır. Sonuç belgesi kontrol sistemi ile kontrol edilememektedir.

Suret belge; Bir belgenin aslına uygun olarak kopyalarının çıkarılması, çoğaltılması, asıl belgenin aynı unsurlarının yer aldığı **onaylı nüshasıdır**. Onaylayan; belgeyi veren, noter, belgenin aslını görerek işlem tesis eden birimler olabilir. Onaylanan resmi belge fotokopisi resmi belgeye özgü kanıt değeri taşır ve suret belge sayılır.

Özellikle onaylanmadığı takdirde resmi belge suretinin hukuki bir sonucu ve delil niteliği bulunmamakta, dolayısıyla ‘resmi belge’ sayılmamaktadır. Bu bakımdan, suret resmi belge denildiğinde, asıl belgenin yetkilisince onaylanmış kopyası olduğu anlaşılmalıdır.

Fotokopi belge; yukarıda ifade edildiği gibi fotokopi belge istenilen özellikte/fantezide üretilmesi mümkündür. Dolayısı ile başka bir belge ile veya onay ile ispatlanmayan fotokopi belge şüpheli belgedir. Yine fotokopi belge ile işlem tesis ettirmek isteyen şahsın fotokopi belgeyi sunduğunun ispat edilmesi gerekir. Eğer fotokopi belgenin üzerinde ‘tarafına ait olduğunu’ belirten yazı imza söz konusu ise aidiyet bağı kurulabilir.

Yargıtay’ın, ‘belge fotokopisi üzerinden yapmış olduğu incelemenin belgede aldatıcılığın

tespiti açısından sağlıklı olmayacağı ve yetersiz olduğu kabul edilen ve mahkûmiyet hükmüne esas alınamayacağını ortaya koyan” kararları mevcuttur.

Yargıtay, resmi belgenin onaysız fotokopisinin hukuki sonuç doğurmayacağını ve kandırma yeteneğinin bulunmayacağını kabul etmektedir.

Fotokopinin verildiği resmi merciin onaylı olmasını veya aslını araması zorunlu ise, belgenin kanıt gücü bulunmayacak, görevlilerin ihmalkâr davranıp kabul etmeleri de ona bu niteliği kazandırmayacaktır.

Uygulamada, onaysız fotokopinin resmi belge sayılmadığı, fakat belgenin aslına uygun fotokopisinin yetkili kamu görevlisince onaylanması halinde resmi belge sayılacağı ve delil niteliğinin bulunduğu kabul edilmektedir. Örneğin tetkik belgenin veren şahıs veya alan ilgili görevlilerce ‘*’aslı görülmüştür; aslı gibidir; tarafımızca aslından fotokopi alınmıştır*’ ibarelerin üzerine yazılması ve onaylayanın yetkili ve aidiyetinin belirlenmesi ile onaylı kabul görmesi mümkündür.

Suret belge ve fotokopi belge kavramları dikkate alındığında **tetkik belgenin** sahtecilik suçu ve kanıt gücü bulunamayacağı dolaysısı ile niteliği belli olmayan **Sakat Belge** olarak kabul edilmesi gerekeceği kanaati oluşmaktadır.

Örneğin 2’nolu belge ‘‘Öğrenci Seçme Sınavı (1998-ÖSS) [REDACTED] başlıklı orijinal belge normal A4 kâğıdına basılmıştır. Belge güvenliği olarak hiçbir özelliği bulunmamaktadır (UV ışık vb). Ancak onay mührü ve imzası ile geçerli belge niteliği kazanmaktadır. Yine belgenin sol alt kısmında bulunan ‘[REDACTED] sayı düzeni belgenin güvenliği ve kontrol sistemi için oluşturulmuştur. Bunu ancak belgeye işlem yapan kurum/üniversite kendi istemi içerisinde kontrolü sağlanmaktadır. Kontrol sisteminden belgenin sahlılığı kontrol edilerek işlem tesis edilmektedir.

Bu hususlar dikkate alındığında 1’nolu belge Tetkik konusu ‘‘1998-ÖSYS Sonuç Belgesi’’ başlıklı belgenin fotokopi olması sebebi ile geçerli olamayacağı, aslının olması veya aslının görülüp kayda alınması veya suretin olması gereklidir. Fotokopi olarak işlem esas olması ancak sistem üzerinden kontrol edilerek, sistem çıktısı alınarak doğruluğunun kontrol edilmesi mecburidir.

Aldatma yeteneği; ilgili belgenin karşısındakinin dikkatsizliğinden, ilgisizliğinden yararlanarak onun üzerinden kazanç sağlamak, belgenin niteliği bakımından yanlış bir kanı vermek gibi anlamları ifade eder. Bir belgenin düzenlenmiş amacına uygun olarak hukuki

sonuçlara elverişli olup olmadığının anlaşılmasıdır. Yapılan sahteciliğin diğer kişileri kandırıcı nitelikte olması ifade edilmek istenmiştir.

Aldatma yeteneğini kategorize edersek;

1. Yetkililerin ve ilgililerin belgenin (sahte) ilk bakışta, bir bütün olarak sahteliğinin nazari dikkatlerini çekip-çekmeyeceği hususudur.
2. Yetkililerin ve ilgililerin sahte üretilmiş belgeyi bakışla (göz, dokunuş, içerik) anlaşılmayıp, ancak cihazla sahte olduğunu anlayabiliyorsa (örneğin nüfus cüzdanı bakışla normal görünüyor, ancak UV cihazında bakıldığında sahte görünüyor).
3. Yetkililerin ve ilgililerin sunulan belgeler konusunda ve yapılan işlemlerin niteliği ile belgenin sahte ve sahih olduğunu anlayabilir (ÖSS sonuç belgesi form ve düzenlenmiş hali orijinaline uygun olup olmadığı).

Bu durumda belgelerin aldatma yeteneğinin bulunup bulunmadığı ortama şahıslara göre değişmekle birlikte belgenin niteliğinden kaynaklanan aldatma yeteneğinin bulunup bulunmadığı teknik incelemeyi gerekli kılıp bilirkişi raporu ile desteklenmesi (aldatma yeteneğinin ne şekilde oluştuğu açıklanması) gerekliliği ile birlikte takdiri mahkemeye ait olmaktadır.

Ancak bu husus asıl ve suret belgeler için geçerlidir. Veya fotokopi belgenin işlem yapan ve yaptıranın belli olması gerekir.

Tetkik konusu *“1998-ÖSYS Sonuç Belgesi”* başlıklı belge fotokopisi yukarıda ifade edilen hususlar dikkate alındığında belgenin aldatma yeteneği yönünden unsurları eksiktir ve düzenlenmiş amacına uygun olarak hukuki sonuçlara elverişli olmayıp aldatma kabiliyeti bulunamayacağı anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Tetkik konu 1’nolu “1998-ÖSYS Sonuç Belgesi” başlıklı belge fotokopisi yukarıda ifade edilen hususlarla birlikte;

Tetkik konu belge normal A4 kâğıdına siyah beyaz fotokopi olarak çoğaltılarak üretilmiştir. Belge güvenliği olarak hiçbir özelliği bulunmamaktadır. Belgenin fotokopi olduğu her halinden anlaşılmaktadır.

Fotokopi belge üretilmesi günümüzde çok kolay olmaktadır. Onun için kurumlar fotokopi belge ile işlem tesis etmemektedir. Ancak fotokopi belge ile işlem tesis edilmesi için belgeyle işlem yapacak kurum belge aslını görerek ‘*’aslı görülmüştür-aslı gibidir’’*yazılarak belgeyi kabul edip işlem yapması gerekmektedir. Yine günümüzde ÖSS sonuç belgeleri gibi belgeler mutlaka sistem üzerinden sorgulanması yapılmaktadır. Günümüz teknolojisi ile bu işlem çok kolay ve etkilidir beyana göre işlem yapılmamaktadır.

Yukarıda ifade edildiği ve üretildiği gibi fotokopi belge istenilen özellikte/fantezide üretilmesi mümkündür. Bu tür belgelerin Resmi bir Sıfatı olmadığı gibi Özel Belge dahi sayılamaz, Dolayısı ile başka bir belge ile veya onay ile ispatlanmayan fotokopi belge şüpheli belgedir. Yine fotokopi belge ile işlem tesis ettirmek isteyen şahsın fotokopi belgeyi sunduğunun ispat edilmesi gerekir. Eğ er fotokopi belgenin üzerinde ‘*’arafına ait olduğunu’’* belirten yazı imza söz konusu ise aidiyet bağı kurulabilir.

Fotokopinin verildiği resmi merciin onayının olmasını veya aslını araması zorunlu ise, belgenin kanıt gücü bulunmayacak, görevlilerin ihmalkâr davranıp kabul etmeleri de ona bu niteliği kazandırmayacaktır. Resmi belgenin onaysız fotokopisinin hukuki sonuç doğurmayacağını ve kandırma yeteneğinin bulunmayacağı genel kuraldır.

Uygulamada, onaysız fotokopinin resmi belge sayılmadığı, fakat belgenin aslına uygun fotokopisinin yetkili kamu görevlisince onaylanması halinde resmi

belge sayılacağı ve delil niteliğinin bulunduğu kabul edilmektedir. Örneğin tetkik belgenin veren şahıs veya alan ilgili görevlilerce ‘*’aslı görülmüştür; aslı gibidir; tarafımızca aslından fotokopi alınmıştır’’* ibarelerin üzerine yazılması ve onaylayanın yetkili ve aidiyetinin belirlenmesi ile onaylı kabul görmesi mümkündür.

Yukarıda ifade edilen “Belge, Resmî belge, Belge güvenliği (güvenirliği), Suret belge, Fotokopi belge” tanımlar ve resimlerde (3’nolu belge 1’nolu belgeden üretilmiştir. 4’nolu belge 2’nolu belgeden üretilmiştir) gösterilen belge

uyarlamanın basit yöntemlerle yapıldığı dikkate alındığında

Suret belge ve fotokopi belge kavramları dikkate alındığında Tetkik konu 1'nolu "1998-ÖSYS Sonuç Belgesi" sahtecilik suçu ve kanıt gücü bulunamayacağı dolaysısı ile niteliği belli olmayan **Sakat Belge** olarak kabul edilmesi gerekecektir

Belgenin aldatma yeteneği, belgenin niteliği bakımından yanlış bir kanı vererek yapılan sahteciliğin diğer kişileri kandırıcı nitelikte olmasını ifade eder. Ancak bu husus asıl ve suret belgeler veya fotokopi belgenin işlem yapan ve yaptıranın belli olması gerekir.

Tetkik konusu "1998-ÖSYS Sonuç Belgesi" başlıklı belge fotokopisi yukarıda ifade edilen hususlar dikkate alındığında belgenin aldatma yeteneği yönünden unsurları eksiktir ve düzenlenmiş amacına uygun olarak hukuki sonuçlara elverişli olmayıp aldatma kabiliyeti bulunamayacağı anlaşılmaktadır.

Kanaatlerine varılmış olup bilginize sunulur. 14.06.2016

BİLİRKİŞİ

[Redacted Signature]

S

[Redacted Text]

[Redacted Text]